

A magánbiztonság kezdetei és a magyar magánbiztonsági szektor fejlődése az első törvényi szintű szabályozásig

The Beginning of Private Security and the Development of the Hungarian Private Security Sector up to the First Legal Instrument with the Status of Law

Rottler Violetta

Dr. tanársegéd, rendőr őrmagy
Nemzeti Közszolgálati Egyetem,
Rendészettudományi Kar
rottiler.violetta@uni-nke.hu

Kovács Sándor

Dr. mesteroktató, rendőr ezredes
Nemzeti Közszolgálati Egyetem,
Rendészettudományi Kar
kovacs.sandor@uni-nke.hu

Absztrakt

Cél: Jelen tanulmány célkitűzése a modern magánbiztonság kialakulási folyamatának bemutatása, az előmozdító (katalizátor) és a hátráltató tényezők számbavétele a jogi szabályozás fejlődésére fókuszálva.

Módszertan: Kutatásunk során tudományos munkákat, korabeli jogforrásokat, valamint sajtóhíreket tanulmányoztunk át.

Megállapítások: Az állam meghatározza a szektor működésének kereteit, de kiemelkedően fontos az optimális szabályozásra törekvés, mert míg az alulszabályozás a törvénytelen működés és a visszaélések melegágya lehet, a túlszabályozás a hatékony és eredményes működést akadályozhatja. Például a vállalkozásokra vonatkozóan a kezdeti profilkényszer kikötése utóbb beigazolódott, hogy gátló tényezővé vált és 2005-ben ki is került a szabályozásból. A történelem során a magántulajdonhoz kapcsolódott a megvédésének igénye, és ez a védelmi igény a magánbiztonság expanziójának egyik jelentős katalizátora. A másik ilyen a kriminalitás növekedése, az emberek szubjektív biztonság-percepciójának romlása.

Érték: Mérföldkő a szakma történetében a rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény, amely *expressis verbis* kinyilvánította, hogy nem a rendőrség kizárólagos feladata a közbiztonság védelme; abban kiemelkedően a magántulajdon védelmén keresztül a civil szférának is tevőleg részt kell vállalnia. Az 1998. évi IV. törvény által vált hivatalosan is elismertté a vagyonszabályozási szakma.

A tanulmány ezekre szeretné a figyelmet irányítani. A magánbiztonság hatályos jogi környezetének reformja előtt állunk. A védendő érték jellemzőitől (érték és veszélyeztetettség) függően kívánja a jogalkotó szabályozni a védelem jogi eszközeit, módszereit és az intézkedési jogosultságok körét. Ehhez azonban szükség van az alapok ismeretére, hiszen a magánbiztonság történetének ismerete elengedhetetlen az eredményes újraszabályozáshoz.

Kulcsszavak: magánbiztonság, társadalmi tulajdon, üzemrendészeti szerv, személy- és vagyonvédelem, tulajdonvédelem

Abstract

Aim: The aim of the current study is to present the progress of the modern private security, with the review of the fosterer (catalyst) and impedimental factors, focusing on the development of the legal regulation.

Methodology: During our research we analysed the law material of socialism, reviewed scientific works and press articles.

Findings: The framework for the sector is usually determined on national level, but endeavouring to optimally regulate it is crucial as it can be a hotbed of unlawful performance and misuse, while overregulation can thwart efficient and effective operation. For instance, determining initial profit obligations for enterprises later proved to be an interfering factor and was repealed in 2005. Private property has always needed protection throughout history and this need for protection is one of the main catalysts for the expansion of private security. The other is the growing sense of criminality as the common subjective security-preconception deteriorated.

Value: The milestone in the history of the profession in Hungary is the Act XXXIV of 1994 on the Police that expressis verbis proclaims that the protection of public security does not belong to the exclusive tasks of the Police as private sector has to take part in private property protection. Act IV of 1998 officially recognized property protection as a profession. This study emphasizes these facts. The legal background of Hungarian private security will be reformed soon. The legislation creates new norms (legal tools of defence, methods) according to the characteristics of defended values (values, threats). It is crucial to learn the historical background and development of private security in the process of creating proper, effective new law.

Keyword: private security, social property, factory policing body, close protection, property protection

Bevezetés

A biztonság igénye egyidős az emberiséggel. Már az ókori társadalmi viszonyok között is jelentős vagyoni különbségek jöttek létre. A társadalmi szerepek, közösségekben elfoglalt funkciók kifejeződtek a különböző személyek és közösségek tulajdonában lévő vagyonok védelmét szolgáló ráfordítások nagyságrendjében, a fizikai-mechanikai védelmi eszközök, és a hivatásszerűen védelmet (személy/vagyon) ellátó szervezetek és személyek alkalmazásában. Természetessé vált a lakóházak bejáratának megerősítése, rácsok felszerelése az ablakokra, olyan személyek (testőrök vagy őrk) alkalmazása a társadalomban vezető pozíciót betöltő vagyonos személyek, nemesek, uralkodók által, akik a vagyont őrizték, illetve ellátták a személyvédelmet. A tulajdonviszonyok változásával szoros kapcsolatban áll a magánbiztonság előtérbe kerülése, fejlődése vagy éppen háttérbe kerülése, megszűnése.

Napjainkban a globalizációs hatások, a gazdasági kapcsolatok világméretűvé, interkontinentálissá válása következtében kialakult a biztonsági szféra nemzetközi jellege, határokon átnyúló tevékenysége. A nemzetközi szabványok egyre jobban érvényesülnek az egyes államok, a multinacionális szervezetek belső védelmi gyakorlatában.

Közrend, rendészeti igazgatás, állami erőszakmonopólium

Tóth József a közrend fogalmának bemutatásakor az ókori görög bölcsek gondolatait hívta segítségül. Így Püthagorasz szerint „*a dolgok rendje a szellemre vezetendő vissza*”, míg Cicero felfogása a rendről: a „*rend a dolgoknak a nekik megfelelő helyen való összeállítása, együttléte*” (Sallai, 2019). Tóth József a közbiztonság alapját a közérdekben látta.

Aquinói Szent Tamás, a 13. század nagy gondolkodója, „*doctor angelicus*” így fogalmazott az állami közhatalomról, arról a kötelezettségről, hogy a közrendet, a tulajdon védelmét fenntartsa, az igazságosságot szem előtt tartva. „*Nem mindig van kötelezve a visszatérítésre (közbelépésre, a dolog visszaadására), aki a rablót nem leplezi le, nem áll ellen neki vagy nem tartja vissza, hanem csak akkor, amikor ez hivatali kötelessége, mint például a földi fejedelmeknek. Őket emiatt nem fenyegeti nagy veszély; azért rendelkeznek ugyanis közhatalommal, hogy az igazságosság őrei legyenek.*” (Varga, 2011). Az erőszakkal eltulajdonított értéket a jogos tulajdonosának vissza kell adni, ez „*hivatali kötelessége*” az állami és világi hatalomnak. A legitim állami erőszak-monopóliumot azonban magánszemély nem birtokolhatja.

Karvasy Ágoston szerint a „vagyonbátorságot”, azaz a vagyonbiztonságot a következők veszélyeztetik: polgártársak rossz akarata vagy gondatlansága, balesetek, ingatlanok erőszakos elfoglalása, ingó vagyonok tolvajlása, csalárdások, birtokban háborgatások (Karvasy, 1843). Az archaikus szóhasználat is kiválóan megvilágítja a magyar nyelvben a „biztonság” értelemben használt bátorság kifejezést. Egészen leegyszerűsítve: akkor vagyunk bátrak, ha biztonságban érezhetjük magunkat és javainkat.

Concha Győző 1901-ben megjelent művében úgy vélte, hogy a közrend nem más, mint az állam és a társadalom rendje együttesen (Concha, 1901). Ebből következik, hogy a társadalmi és jogi normák összessége alkotja. Tóth Nikolett Ágnes kiemeli, hogy a közrendet több speciális terület fegyelmezett és át gondolt összehangolásával lehet csak megfelelő szinten tartani és ez a - közrend és közbiztonság fenntartására irányuló - rendészeti tevékenység a közigazgatás több területét is átfogja (Tóth, 2021).

Finszter Géza szerint a rendészeti igazgatás úgy jellemezhető, hogy hatósági intézkedéseket tartalmazó, a rendészeti közjog által szabályozott végrehajtó-rendelkező tevékenység, amely alkalmas a szándékos és gondatlan jogsértésekből keletkező veszélyek megelőzésére, megszakítására és elhárítására (Finszter, 2008). Általánosan elfogadott nézet, hogy a rendészeti igazgatás (a közigazgatás ágazataként) a jogsértő emberi magatartásoktól a hatósági kényszer eszközeivel, a legitim fizikai erőszak monopóliumának birtokában védelmezi a társadalmat.

„A modern közigazgatás felfogható úgy is, mint a társadalom mindazon közös igényeinek kielégítése a közhatalom által, amelyeket az egyes ember, de még a közösségek sem képesek a maguk számára biztosítani, hatósági eszközök hiányában. A rendészeti hatalom forrásai a jogi felhatalmazás, a közösség közbiztonság iránti igénye, valamint a szakmai hozzáértés, a rendőri mesterség gyakorlása során szerzett készségek és jártasságok.” (Finszter, 2013).

Magánbiztonság az ipari forradalomtól a világháború végéig

A történelem során a magánbiztonsági szereplők megerősödése mindig a megnövekedett biztonsági igényhez kötődött. Az ipari forradalom idején (1769–1850) a termelés hatványozott mértékű fejlődése, a kapacitások és termékek soha nem látott nagyságrendje maga után vonta védelmük, megóvásuk igényének kiteljesedését, s ennek nyomán létrejöttek a vállalati-üzemi rendszetek. A magánnyomozás lehetővé tette a gazdasági titkok mellett a magánszféra körébe tartozó titkok és kapcsolati rendszerek feltárását is. A dualizmus (1867–1918)

éveiben és a két világháború (1919–1939) közötti időszakban Magyarországon a kapitalista berendezkedés és a piacgazdasági viszonyok voltak meghatározók, amelyek kedveztek a vállalkozásoknak, így a korai magánbiztonsági szervezeti formák kialakulásának is. A II. világháborút megelőzően szűk körben látták el magánvállalkozások vagyónvédelmi szolgáltatást, a tevékenységnek még nem volt kidolgozott szabályozása.

A tulajdoni rend pillérei Magyarországon 1948 után

Fontos katalizátortényezője a magánbiztonság fejlődésének a magántulajdon megléte; ha ez nincs meg, az az egyéni védelmi igények megszűnését, a megrendelői oldal kiüresedését eredményezheti. A II. világháborút követően fokozatosan visszaszorult, majd szinte megszűnt a magántulajdon, az állam teljes egészében átvette a vagyónvédelmi funkciók ellátását, az állami és társadalmi tulajdon védelmét, amelyeket különböző szervezeti formákban látott el (iparőrség, üzemrendészetek, utóbb polgári fegyveres őrség, munkásőrség). A tulajdonviszonyok átalakulásakor született meg a 24/1987. számú minisztertanácsi rendelet, amely elsősorban a vagyónvédelemről rendelkezett, tilalmazta a magánnyomozást. A különböző gazdasági létesítmények védelmét a magántulajdonos által alkalmazott, a kerítésen (objektumon) belül működő rendszetek látták el, a kulcsszerepet betöltő portákon megkülönböztetett ruhában dolgoztak a portások, járőröztek az éjjeli őrök.

Látható, hogy a tulajdoni rend 1948-tól három pillérré épült. A legszélesebb körben az állami és társadalmi tulajdon, és szűk körben létezett a klasszikus magántulajdon, amelynek szabályai az állampolgárok személyes használati tárgyaira és a kisebb értékű ingatlanokra terjedtek ki. A vagyónvédelmi tevékenységet munkaviszony keretében látták el az állami vállalatok alkalmazásában álló személyek. A szocialista tervgazdaságban a profitorientált vállalkozások köre lényegében megszűnt, ebben az államrendben tehát a magánbiztonsági tevékenységek (a már korábban is tilalmazott magánnyomozást kivéve) automatikusan megszűntek vagy beolvadtak az állam egyre növekvő rendészeti struktúrájának rendszerébe.

A magánbiztonsági szektor megszűnésének okai a kommunista diktatúrában

A kommunista diktatúra éveiben három tényező vezetett a magánbiztonsági szektor megszűnéséhez.

1. A politikai vezetés szovjet mintára alakította át a rendvédelmi szervek és a hadsereg szerkezetét. (A munkásőrség a levért 1956-os forradalom után, a szocialista hatalmi rendszer támogatására Magyarországon létrehozott, közvetlen pártirányítás alatt álló félkatonai szervezet volt, melyet a rendszerváltozás folyamata során feloszlattak.)
2. Az alulról történő önszervezéseknek nem engedtek teret, ezzel összefüggésben szüntették meg az egyesületeket, társadalmi szervezeteket.
3. Az áruforgalmi viszonyokat szabályozó kereskedelmi jog háttérbe szorult, ezért kiürült a megbízói oldal.

Üzemrendészetek a társadalmi tulajdon védelmére

Üzemi rendészetet azoknál a közületi szerveknél lehetett felállítani, melyek védelmét a rendőrség jogszabályi rendelkezés hiányában nem volt köteles ellátni. A rendészet felállítása azonban nem érintette a vezetők ama kötelezettségét, hogy a rájuk bízott (netán tulajdonukban lévő) javak védelmét ellássák. Egyetlen közületi szerv területén – amennyiben azt a munkaterület nagy kiterjedése indokolta – több rendészeti szerv is működhetett, de ennek a fordítottja is igaz volt: ha több közületi szerv volt található egyetlen hajdanvolt gyárudvar területén, akkor több közületi szervnél ugyanaz a rendészet teljesíthetett szolgálatot. Ilyen esetben a védendő közületi szervek vezetőinek meg kellett állapodniuk közös működtetésről és a költségek viseléséről (Munkaadó Lapja, 1998). A rendészeti szervet a közületi szerv vezetője irányította közvetlenül vagy közvetlen (megbízott útján). A rendészek képzéséről a rendőrség gondoskodott.¹

A 14/1960. (III. 24.) Korm. rendelet előírta, hogy minden olyan vállalatnál, melynél a társadalmi tulajdon védelme érdekében szükséges, üzemrendészeti szervet kell felállítani. A szükségesség kérdésében a vállalat felett felügyeletet gyakorló miniszter vagy pedig a fővárosi, megyei tanács végrehajtó bizottságának elnöke volt jogosult dönten. Az üzemrendészeti szerv tevékenységét a vállalat igazgatójának irányítása alatt végezte. A szerv elsődleges feladata, hogy a társadalmi tulajdon védelme mellett gondoskodott a vállalat rendjének és biztonságának fenntartásáról, a munkafegyelem megszilárdításáról. Feladatai közé tartozott annak megakadályozása, hogy bűncselekményt kövessenek el a dolgozók személyi tulajdona ellen. Az üzemrendészeti szerv tagja csak nagykorú, büntetlen előéletű és feddhetetlen személy lehetett, aki a szolgálat ellátása során a hivatalos személlyel azonos büntetőjogi védelmet élvezett.² Szakképesi-

1 6/1988. (II. 12.) MT rendelet a közületi szervek rendészeti tevékenységéről. 5–6. §.

2 14/1960. (III. 24.) Korm. rendelet üzemrendészeti szervek szervezéséről. 1–4. §.

tésre vonatkozó követelményt csak a rendészeti vezető, illetve annál magasabb pozíció esetében írtak elő. A rendészeti dolgozó a közületi szerv tevékenységében nem vehetett részt, csak a rendészeti tevékenységgel nem összeférhetetlen munkavégzésre lehetett kötelezni (jellemzően leltárfelelős munkakört, tűzvédelmi, munkavédelmi feladatokat láttak el). Feladatköre rendkívül széles volt, a rendelet is csak exemplifikatív módon sorolt fel néhányat: például üzemek, raktárak, alapanyagok, termékek őrzése; rendkívüli esemény esetén azonnali intézkedés és a helyszín biztosítása; a dolgozók munkahelyre bevitt személyes tárgyainak a védelme. A rendész közfeladatot ellátó polgári őrnök minősült. Jogában állt a munkahelyre belépők igazoltatása, az ittas személyek belépésének megakadályozása, járművek, csomagok, menetokmányok ellenőrzése.³

Az üzemrendészeti szerv tagjának feladatait a 2027/1960. (III. 24.) Korm. határozat tartalmazta. Folyamatos tájékoztatási kötelezettség terhelte a vállalat igazgatója, a felügyeletet gyakorló minisztérium illetékes szerve, valamint a rendőrség irányába. Az üzemrendészeti szerv vezetője irányította és felügyelte a polgári fegyveres őrség, a kapuszolgalat, az éjjeliőrök, tárgyőrök, motozók és a személyi kísérők munkáját (Szabó & Szigeti, 2011). Azt, aki jogosulatlanul – például engedély nélkül vagy jogszabályban előírt kötelezettségét megszegve – folytatott személy- és vagyónvédelmi tevékenységet, szabálysértés miatt vonták felelősségre. A rendőrség hatáskörébe tartozó szabálysértési eljárásban az elkövető legfeljebb 50 ezer forint összegű pénzbírsággal volt sújtható.⁴

A közületi szervek rendészeti tevékenységét a 6/1988. (II. 12.) MT rendelet szabályozta csaknem az ezredfordulóig. A rendelet hatálya a költségvetési szervek és egyesületek mellett csak a gazdasági tevékenységet folytató jogi személyekre terjedt ki, így a betéti társaságokra és a közkereseti társaságokra nem.⁵

Állami védelmi rendszerből társadalmi védelmi rendszer

Az 1980-as évek közepétől egyre élénkült a gazdaság, sorra jöttek létre a különböző vállalkozások, köztük nagy számban olyanok is, melyekben külföldi polgárok is részt vettek. Megnövekedett az igény a vagyónvédelmi szolgáltatások iránt, ezeknek az igényeknek a rendőrség nem tudott eleget tenni, az üzemrendészet jogintézménye pedig már elavulttá vált. Új szabályozás született a vagyónvédelmi tevékenység szabályairól szóló 24/1987. (VII.22) MT számú

3 6/1988. (II. 12.) MT rendelet a közületi szervek rendészeti tevékenységéről. 7–10. §.

4 17/1968. (IV. 14.) Korm. rendelet az egyes szabálysértésekről 30/A. § (1)–(2) bek.

5 6/1988. (II. 12.) MT rendelet a közületi szervek rendészeti tevékenységéről. 1. § [Hatálytalan: 2000. II. 1-től, hk: a 199/1999. (XII. 21.) Korm. rendelet 1. §].

rendelet formájában, ez a norma azonban a személyvédelmet és a magánnyomozói szolgáltatást kategorikusan megtiltotta.⁶

Az 1990-es években a volt szocialista országokban a politikai változást követően a magántulajdon volumene megnőtt, és a tulajdonosok köre is egyre szélesedett. A tulajdonviszonyok változása jelentősen hatással volt a szakma kialakulására. Hazánkban elindult a szakmai berkekben „spontán privatizációnak” nevezett folyamat, amelyben az állami vállalatok a vagyonuk döntő részét egy vagy több társaságba bevitték, és társasági „bolygórendszerekké” váltak: a vállalati központ körül számos, a korábbi vállalati vagyont működtető kft., rt. helyezkedett el, amelyekben a tulajdoni többség a vállalati központé volt. A központ vagyona így már nem gépekben, berendezésekben, hanem a bolygórendszerben keringő társaságokban lévő üzletrészekben, részvényekben testesült meg, az állami vállalat tehát valójában vagyongazdálkodó központtá alakult. Becslések szerint 1988 és 1990 között több mint száz állami nagyvállalat vált ilyen típusú, kvázi vagyongazdálkodó szervezetté (Kocsis, 1992).

Hazánkban erősebb büntetőjogi védelem illette meg a társadalmi tulajdont, mint a szűk körű klasszikus magántulajdont, ugyanis minősítő körülménynek számított, ha a bűncselekmény elkövetésének tárgya ilyen kategóriába tartozott. A privatizáció után azonban a tulajdonos magára maradt, hogy miként védi meg tulajdonát. A védelmi igény jelentősen megnőtt, mert az állami és a magántulajdon aránya megfordult.

Az állami tulajdon privatizálásával az állambiztonság és rendőrség az úgynevezett népgazdasági és társadalmi tulajdon védelmének szakemberei, illetve a bűnügyi szervek fedett beosztású rendőrtisztjei a magántulajdonba került vállalatoknál kamatoztatták szakértelmüket. Kiválóan értettek a magánrendészet klasszikus feladatköréhez, a személy- és vagyonvédelemhez. A szocializmusban az olyan nagyvállalatoknál, mint például a Kőbányai Sörgyár egy állambiztonsági rendőrtiszt látta el – igen hatékonyan – a belső védelmet. Az állambiztonság megszűnésével tehát az állami védelmi rendszer átalakult társadalomvédelmi rendszerré. A beléptető pontokon csökkent munkaképességű személyeket foglalkoztattak, nem volt igazán szükség portásra sem, mert a fentiek szerint a belső biztonsági rendszer jól működött. A magánosításkor a volt állambiztonsági és az úgynevezett „TT-s” tisztek (azaz társadalmi tulajdont védelmező tisztek) felkeresték az új tulajdonosokat, és sokszor ugyanazon objektumban folytatták tovább tevékenységüket.

6 24/1987. (VII. 22.) MT rendelet a vagyonvédelmi tevékenységről és a magánnyomozás tilalmáról.

Növekvő kriminalitás, védelmi pénzek

A rendszerváltozással együtt járó negatív jelenség, hogy sajnos hazánkban is kezdtek kialakulni bűnszervezetek. Zsarolás, erőszak, fenyegetés jellemezte ezeket a bűnözői csoportokat, és a kialakult vállalkozói réteget, az üzlet-tulajdonosokat próbálták rávenni védelmi pénzek fizetésére. A bűnözői körökkel szemben az állambiztonsági tiszt védte meg a tulajdonost.

Védelmi pénzek szedése még manapság is előfordul, például tőlünk keletre Kárpátalján. Egy friss hír szerint egy ukrán rendőrtiszt játékautomatákat működtető tulajdonosoktól kért védelmi pénzt, havonta 20 ezer hrivnya⁷ összegben. Ha valaki megpróbált ellentmondani neki, azt megfenyegette, hogy elkobozza a vagonát és büntetőeljárást indít ellene ([URL1](#)).

Szlovákiában, Pozsonyban szintén számos hasonló példa sorolható ([URL2](#)). Az 1990-es években a szlovákiai Léva sem volt kivétel. Jozef Rohác, az Aranykéz utcai robbantás ügyében 2009. március 09-én tett vallomásában elmondta, hogy szinte egész Léván ő „védte” a szórakozóhelyeket, mindenhol védelmi pénzeket szedett 1989 és 1999 között. Ebben az időben egyébként rendszeresen járt Magyarországra is egy telephely őrzése végett (Németh, 2016).

Az utóbbi időben Olaszországban a maffia inkább több üzletben szed alacsonyabb összegű védelmi pénzt. A Cosa Nostra vezetőjének nyilvánosságra került lehallgatott telefonbeszélgetései alapján ez a tendencia, mivel az 1980-as, 1990-es évekhez hasonló válságperiódus van az olasz gazdaságban. A maffia a kábítószer- és fegyverkereskedelemből próbált megélni azóta, de szűkült a piaca, és ezért ismét védelmi pénzek szedéséhez folyamodik ([URL3](#)).

2009 februárjában sajtóhír volt, hogy Siófokon, a Petőfi-sétányon erődemonstráció céljából felvonult egy roma etnikumú csapat, mert a sétány 60 üzlete által megbízott biztonsági cég embere megvert egy roma fiatalembert. Egy bűnszervezet védelmi pénzeket szedett a siófoki vállalkozóktól, havi 50–100 ezer forint közötti összegben ([URL4](#)). Bevett gyakorlat volt, hogy felkeresték az adott üzletet, vendéglátóhelyet, és kisebb incidenst, verekedést provokáltak. Másnap megjelentek és „felajánlották” szolgálataikat. A vállalkozók nem mertek ellenkezni, mert tudták, hogy előbb-utóbb egy másik csapat jön, ha nem adják el a „védelmi ajánlatot.”

A fentiekből kitűnik, hogy alapvetően két rendszertért felelős érdekcsoport vett részt tevőlegesen a magánbiztonság világában, az egyik a volt szocialista rendszer katonai, rendészeti, titkosszolgálati szakemberei, a másik kör tagjai pedig többnyire a bűnözői világban szocializálódott személyek voltak. Az

7 213 180.- forint, 2021. 02. 18. napon a Magyar Nemzeti Bank középárfolyamával számolva.

államnak tehát ebben a helyzetben kellett határozottan fellépnie, és állást foglalnia abban a kérdésben, hogy hogyan lehet a rendszerváltozás utáni közbiztonsági rendet kialakítani.

A magánbiztonság rendészeti tevékenysége 1995-től

1994-ben a rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) elfogadásával a rendőrség alkotmányos helyének és szerepének törvénybe foglalásával sikerült a rendőrség jogait és kötelességeit megfelelő módon definiálni a jogállamiság keretei között.

Horváth Balázs, az Antall-kormány belügyminisztere így vélekedett a rendszerváltozás előtti rendőrségről: *„a gondolkodást megnyomorító, önálló kezdeményezésre képtelen, felelősséget vállalni nem tudó egyének gyülekezete a szocialista hatalom rendőrsége. Az ilyen működést segítette a mindent jótékony homályban tartó titkosság, a katonai rend és a feltétlen engedelmesség elve. A szigorúan hierarchizált felépítésen nyugvó rendszert habozás nélkül általánossá tették olyan területeken is, ahol a munka természete ellentmondott a katonai rendtartásnak”* (Horváth, 1990). Szamel Lajos 1990-ben megfogalmazott álláspontja szerint a rendőrség fegyveres és egyenruhás testület, de nem kell feltétlenül militarizáltnak, katonailag szervezettnek (fegyelem és hierarchia) lennie. Sokkal inkább az államigazgatási szervekhez kell igazítani és civiliséteni, ha ez megtörténik, nem lesz többé diszfunkcionális. A 1996. évi XLIII. törvény a fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálati viszonyáról (Hszt.) elfogadásával végül világossá vált, hogy a hatalom célja a katonai rendvédelem kiépítése, és sajnálatos módon nem a demilitarizálási szándék (Christián, 2010a). A magyar rendészet – a szocializmus négy évtizedét leszámítva – konzekvensen a német doktrínát követve fejlődött, amely szerint a rendészet a közigazgatás része kell legyen. Vissza kellett volna térni a szocializmus előtti fejlődési vonalhoz (Christián, 2010b).

A rendőrség esetében a centralizáció, hierarchia, militáns jelleg és állami irányítás dominanciája érvényesül, mert az Rtv. – a korlátokat felállító liberális nézettel szemben – a konzervatív nézet szellemében lett megfogalmazva, amely abban segít, hogy a kormányzat könnyebben meg tudja valósítani elképzeléseit. Tehát az Rtv. – vitathatatlan érdemei ellenére – bizonyos értelemben a rendszerváltozás előtti állapotot konzerválta. Jogállami követelmény a rendőri tevékenység politikamentessége, de a politika támogatásával lesz sikeres a rendészeti tevékenység. A beavatkozás megfelelő szinten tartása, az egyensúly fenntartása lényeges (Christián, 2016).

A privatizációval vagyonhoz jutott tulajdonosok az államtól várták a segítséget abban, hogy ne a bűnözői köröknek legyenek kiszolgáltatva. Azok számára, akik legálisan szerettek volna személy- és vagyonvédelmi tevékenységet végezni, égető szükség volt arra, hogy rájuk is megfelelő garanciális feltételeket tartalmazó szabályozás kerüljön elfogadásra.

Bár az Rtv. felhatalmazó rendelkezései között szerepelt, hogy az Országgyűlés egy éven belül törvényt hoz a személy- és vagyonvédelem körében, ez nem valósult meg. A magánbiztonsági tevékenység történetében mégis jelentős fordulatot hozott az Rtv., mert a törvény eredeti, 1994-es szövegállása szerint a 28. § nevesítette az engedélyhez kötött magánbiztonsági szolgáltatásokat, azaz felsorolta, hogy mely magánbiztonsági tevékenységek folytathatók vállalkozás keretében. A törvény 1994-es szövege a következőképpen szólt:

„A személy-és vagyonvédelmi tevékenység rendőrhatalósági engedélyhez kötött szolgáltatás, amelynek során a vállalkozó a megrendelőt megillető jogok keretein belül, szerződés alapján:

- létesítményt, telephelyet, területet, járművet, más dolgot őriz;
- rendezvényt biztosít;
- szállítmányt kísér, őriz, pénz- és értékszállítást végez;
- személyt véd;
- személy- és vagyonvédelmi szakképzési, tanácsadási, szakértői szolgáltatást nyújt;
- vagyonvédelmi műszaki rendszerek tervezését, telepítését, karbantartását végzi.

A magánnyomozás rendőrhatalósági engedélyhez kötött vállalkozási tevékenység, amelyet a vállalkozó a megrendelőt megillető jogok keretein belül, adatok megszerzése, tények, körülmények felderítése érdekében szerződés alapján végez.”

Az Rtv. jelenleg hatályos szövege, már nem nevesíti külön a tevékenységfajtákat, és sokkal egyszerűbben fogalmaz a hatósági engedéllyel kapcsolatos rendelkezésekről (Christián, 2014a). A jelenleg hatályos Rtv. 100. §-ának (1) bekezdés g) pontjában szerepel, hogy a kormány a személy- és vagyonvédelemmel kapcsolatos szabályokat alkothat.

Tehát végül 1995-ben nem törvény, hanem egy alacsonyabb szintű jogforrás, egy rendeleti szintű szabályozás született. A 87/1995. (VII. 14.) számú Korm. rendelet a vállalkozás keretében végzett személy- és vagyonvédelmi, valamint a magánnyomozói tevékenység átmeneti szabályairól szólt, és mintegy hiánypótlásként szolgált. Igazolta ez is Kahn-Freund híres megállapítását, hogy a célokat a társadalom határozza meg, az eszközöket a jogi tradíció (Kulcsár, Markója, Petrik, Szijártó & Szilbereky, 1985). Azonban a forma ellenére mindez

korszakalkotó jelentőségű, mert a rendszerváltozás után 1995-ben a személy- és vagyonvédelemről szóló kormányrendelettel megkezdődött a magánbiztonság rendészeti tevékenysége. A magánbiztonsági területet a kormány a rendészetért felelős belügyminiszteren keresztül a rendőrségre bízta.

Sajnos a jogszabály megfogalmazása nem volt tökéletesen egyértelmű. Ennek jó példája egy 1997. novemberében kelt ombudsmani ajánlás, amely megállapította, hogy „a 87/1995. (VII. 14.) Korm. rendelet közérthetőségének hiánya zavarokat okoz a jogalkalmazásban, ezzel sérti a jogállamiság és a jogbiztonság alkotmányos alapelvét és alkotmányos visszasságot okoz. Tekintettel arra, hogy előkészület alatt áll a vállalkozás keretében végzett személy- és vagyonvédelemről, valamint a magánnyomozói tevékenységről szóló törvényjavaslat, [...] ajánlom az előterjesztésért felelős belügyminiszternek, hogy 1. az alkotmányos visszasság megszüntetése érdekében, a törvény szerkesztésénél küszöböljék ki azokat a közérthetőséget zavaró megfogalmazásokat, amelyek az átmeneti szabályozás során a jogalkalmazóknak és a norma címzettjeinek megértési nehézségeket okoztak, 2. gondoskodjék arról, hogy a törvény hatálybalépéséig az érintett jogalkalmazók egységes értelmezés alapján járjanak el az átmeneti szabályok alkalmazásánál.” (OBH 3873/1997.)

A személy- és vagyonvédelemmel kapcsolatos rendőrségi feladatok

Csak olyan személyek és vállalkozások kaphattak személy- és vagyonvédelmi tevékenység végzésére lehetőséget, akik az előéleti szűrőn átmentek, azaz bűnügyi rekorddal nem rendelkeztek. A vállalkozások vezetőinek nemcsak bűnügyi múltja nem lehetett, hanem tisztségviselőinek erkölcsi bizonyítványt kellett kiállíttatniuk. Ez hatalmas lépés volt a magánbiztonsági szakma legitimitása irányába, mivel a bűnözői körök kiszorítása megkezdődött. A teljes siker felé azonban még hosszú út vezetett, mert évek múltán is tapasztalható volt, hogy – jellemzően a szórakoztató ipar területén – kétes egzisztenciájú személyek álltak a biztonságvédelem hátterében. Az igazolvány kiváltásának két együttes feltétele volt: büntetlen előélet és a vagyonőri vizsga/rendészeti-katonai vizsgaképesítés megléte.

A rendőrség mai szemmel nézve túlzott, de akkor szükséges ellenőrzési felhatalmazását jelentette, hogy a rendőrség kapta meg a személy- és vagyonvédelmi tevékenység személyes végzéséhez szükséges igazolvány kiváltásához szükséges vizsgáztatás jogosítványát is. Minden rendőr-főkapitányságon a főkapitány intézkedésben határozta meg név szerint azokat, akik a személy- és vagyonvédelmi tevékenységhez szükséges vizsgáztatást végezhettek. A rendőrség feladata volt továbbá az ellenőrzés. A munkamegosztás érvényesült az

igazgatásrendészeti és közrendvédelmi területen, mivel a vagyonőrök helyszíni ellenőrzését is el kellett látni, és ezt többnyire a közrendvédelmi szolgálati ág bevonásával végezték. Az oktatás és vizsgáztatás koordinációja (vagyonőri képesítés megszerzése) a személyügy területéhez tartozott. Az igazgatásrendészeti szolgálati ágon belül egy külön szakterületté vált a személy- és vagyonvédelmi tevékenység rendszere. A helyi kapitányságok adják ki az engedélyeket és igazolványokat, a szakirányítást az ORFK Igazgatásrendészeti Főosztálya végzi.

Társadalmi igény, cégstruktúra, a biztonságszervezés négy típusa

Azzal, hogy a jogszabály előírta a személy- és vagyonőrök részére a formaruha viseletét, és azon „személy- és vagyonőr” megnevezés feltüntetését, valamint a munkáltató nevét, jelentős előrelépés történt abban, hogy a lakosság is egyre jobban megismerte és elfogadta, hogy Magyarországon a magánterületek védelmét, illetve a magánrendészeti feladatokat a magánbiztonság szereplői látják el. Ahogy a hazai köztudat megismerte és elfogadta a személy- és vagyonvédelmi cégeket, és a „biztonsági őr” megjelent mint önálló szakma, ezzel az állampolgárok tudatában kialakult egy igény, hogy ha biztonsági kockázatot jelentő helyre lépnek, például bankfiókok, ott legyen fegyverrel ellátott biztonsági őr. Elmondható az is, hogy kezdetben könnyebb volt pályára kerülni, és a társadalmi igény is ösztönözte a szakmát, hogy legyen vagyonőr mindenütt. Az 1990-es években gomba módra szaporodtak a magánbiztonsági vállalkozások, mivel egy vállalkozás – a piac igényei szerint – több helyen is végzett vagyonvédelmi tevékenységet. Egy optimális méretű biztonsági cégnél meg lehetett valósítani azokat a szakmai elveket, amelyeket a védelmi tevékenység korrekt végrehajtása igényelt. A struktúra tehát egy adott cégen belül: egyrészt ki lehetett alakítani humán erőforrásért felelős szervezeti egységet, amely a felvételt, képzést, továbbképzést végezte, a szakmai területen pedig az üzletszerzést, a védett objektumok folyamatos kockázatelemzését, védelmi rendszerek fejlesztését és a cég operatív irányítását végző egységeket, illetve külön egység foglalkozhatott a cég logisztikai működésbiztonságával, különösen a hír-informatika-mobilitás biztosításával. Mindezek ellenőrzésére egy függetlenített minőségirányítás volt kialakítva. A jogszabály azt is lehetővé tette, hogy a tulajdonos dönthetett arról, hogy a területén saját állományába tartozó személy végezzen személy- és vagyonvédelmi tevékenységet (mai szóhasználattal „in-door” alkalmazott) vagy vagyonvédelmi vállalkozást bízson meg ezzel a feladattal (szerződött alkalmazott). Ennek alapján ebben az időszakban a magán biztonságszervezés négy típusa alakult ki:

- 1) Az adott személy saját maga látja el a védelemmel kapcsolatos feladatokat.
- 2) A vállalkozás a munkavállalói állományba tartozó személyekkel látja el a biztonsági tevékenységet.
- 3) A vállalkozás a biztonsági szolgáltatást nyújtó vállalkozással köt szerződést.
- 4) Az első kettő egyidejű alkalmazása, azaz a biztonságszervezés saját munkavállalóval történik, míg a munka tényleges elvégzése kiszervezésre kerül (Czilják, 2011).

A tevékenységek folytatására csak a megbízót megillető jogok keretein belül, szerződés alapján volt lehetőség.

Profiltisztaság

A cégek alapításának szigorú feltételeként határozták meg a profiltisztaságot, amelynek értelmében kizárólagosan személy- és vagyónvédelmi tevékenység, biztonságtechnika, lehetett a cég tevékenységi köre, és mindösszesen ezekhez szorosan kapcsolódó takarítást és karbantartást végezhetett a személy- és vagyónvédelmi vállalkozás. A rendőrség ellenőrizte a cégeket, és azok valóban profiltiszták voltak. Jóval később, csak 2005-ben oldották fel a cégeket a profilkényszer alól.

Bűnmegelőzés

Magyarországon a rendszerváltozás után jelentősen megnövekedett a bűnözés. Az ismertté vált bűncselekmények többsége a lakosság vagyón- és személyi biztonsága ellen irányult. Ezt a folyamatot azonban nem követte automatikusan a társadalom önvédelmi mechanizmusainak kifejlesztése (Nyári, 2012).

Fontos kiemelni, hogy Magyarországon 1990-ig nem volt a mai értelemben vett bűnmegelőzési tevékenység. Akkoriban, akárcsak a többi európai államban, hazánkban is a büntetőpolitika megvalósítását tekintette elsődlegesnek a kormányzat (Biztonságpiac, 2018). A bűnmegelőzés 1995 óta működő – többször módosított – hazai rendszerét az Európai Unió tagállamaira vonatkozó követelményeknek, és az ENSZ, valamint az Európa Tanács ajánlásainak megfelelően úgy kell kialakítani, hogy a magyar társadalom beépítse azt védelmi mechanizmusába (Nyári, 2012). A Nemzeti Bűnmegelőzési Stratégia szerint a vagyónvédelemmel kapcsolatos minden intézkedés fő célja az állampolgárok folyamatos tudatformálása révén az önvédelmi mechanizmusaik kialakítása, a tulajdonhoz kapcsolódó egyéni felelősségérzet kialakítása.⁸ Napjainkban már a rend-

8 1744/2013. (X. 17.) Korm. határozat a Nemzeti Bűnmegelőzési Stratégiáról (2013–2023).

országban belül intézményesített szerve van a kriminálprevenciónak, a Nemzeti Bűnmegelőzési Tanács fogja össze a hazai tevékenységet és az 1744/2013. (X. 17.) Korm. határozattal 2013-ban elfogadott, tíz évre szóló Nemzeti Bűnmegelőzési Stratégia végrehajtását felügyeli.

Az 1998. évi IV. törvény: kialakul a szakma

A kezdeti időszakban főként korábban a rendőri testületben vezető beosztást betöltő egykori rendőrök irányították a vagyonvédelmi vállalkozásokat. A vagyonőröket a volt munkásőrök és üzemi rendészek közül választották ki. Az infrastruktúra mellett felelősek voltak a termelőüzemek belső rendjének fenntartásáért és a dolgozók személyi védelméért is. Így alakult ki a személy- és vagyonvédelmi tevékenység, mint önállóan elismert szakma. Azt, hogy a személyi és vagyonőri tevékenység folytatásához milyen szakképesítési követelményeknek kellett megfelelni, a 12/1995. (VIII. 18.) BM rendelet melléklete tartalmazta, a képzés és vizsgáztatás szabályait pedig elsőként a 38/1997. (VI. 27.) BM rendelet határozta meg.⁹ Ez utóbbi szerint a személy- és vagyonőri oktatásra azt lehetett felvenni, aki 18. életévét betöltötte, büntetlen előéletű, cselekvőképes és rendelkezett belföldi lakóhellyel. Az alapképzés időtartama 300 óra volt, ebből 180 óra elméleti és 120 óra gyakorlati foglalkozást kellett teljesíteni. A rendelet meghatározta azt is, hogy milyen diplomát, illetve szakképesítést lehetett személy- és vagyonőri képzettségként elfogadni. Ilyen volt például a jogi egyetemi diploma, a Rendőrtiszti Főiskolán szerzett diploma, a rendészeti szakközépiskolákban szerzett bizonyítvány vagy éppen a kutyavezetői szakképesítés (Csege, 2015). Nyilvánvaló, hogy a szakképesítésre vonatkozó szabályok egyfelől kedveztek az egykori rendvédelmi dolgozóknak, akik a már korábban megszerzett végzettségük, képzettségük birtokában – az összeférhetlenségi szabályokban meghatározott időtartam leteltét követően – azonnal elhelyezkedhettek a magánbiztonsági szektorban. A meghatározott képesítési feltételek alapján véve nem voltak szigorúak. E két tényezőnek köszönhetően egyfelől nagyon sok leszerelt rendőr indított személy- és vagyonvédelmi vállalkozást (vagy csatlakozott ilyenhez), másfelől pedig a végrehajtói pozíciókat jellemzően nyolc általánost végzett munkanélküliklel töltötték fel (Galántai, 2010).

1998. május 1-jén lépett hatályba a személy- és vagyonvédelmi, valamint a magánnyomozói tevékenységről szóló törvény, amely egyúttal a Személy-, Vagyonvédelmi és Magánnyomozói Szakmai Kamarára vonatkozó szabályokat

9 12/1995. (VIII. 18.) BM rendelet a vállalkozás keretében végzett személy- és vagyonőri, valamint a magánnyomozói tevékenység végzéséhez szükséges szakképesítésről.

is tartalmazta. Ezt követte az 1998. június 1-jén hatályba lépett 1997. évi CLIX. törvény a fegyveres biztonsági őrsegről.¹⁰

Az 1998. évi IV. törvény már átfogó jelleggel szabályozta a személy- és vagyónvédelmi, valamint a magánnyomozói tevékenységet¹¹, továbbá hatályon kívül helyezte az átmeneti szabályokat megállapító 87/1995. számú kormányrendeletet és a 6/1988. számú MT rendeletet. Ezzel megszűnt az üzemrendészet, és lehetővé vált a vállalkozások számára, hogy piaci alapon vegyenek igénybe magánbiztonsági szolgáltatást (Márton, 2014). Annak ellenére, hogy már a megszületésekor sok kritika érte, vitathatatlan érdeme, hogy e törvényi szintű norma által nyert létjogosultságot a személy- és vagyónőri, illetve a magánnyomozói vállalkozói szolgáltatás (Fábián, 2019). A jogalkotó a vagyónvédelmi szolgáltatások szabályozásával kettős célt tűzött ki, egyfelől a közrend és a közbiztonság javítását, a bűnmegelőzés hatékonyabbá tételét, másfelől a szolgáltatások igénybe vevői, és más érintettek számára nyújtott garanciát „személyhez fűződő jogaik, vagyoni érdekeik sérthetetlenségére irányuló igény-érvényesítésben.”¹²

Konklúzió

A rendszerváltozás után a tőke beáramlásával, valamint a (hazai) privát szféra megjelenésével megfordult a magán- és állami tulajdon aránya. A társadalmi-politikai átalakulás magával hozta a tulajdonviszonyok megváltozását is, a privatizáció az egyik jelentős katalizátora volt a magánbiztonsági szektor fejlődésének. Az előző rendszer állambiztonsági tisztjei láttak el védelmi feladatokat az új tulajdonosok megbízására, másodsorban sok korábbi rendvédelmi dolgozó, harmadsorban bűnözők védelmi pénzért kínáltak magánbiztonsági szolgáltatást.

A privatizációval a magántulajdon védelme iránt megnövekedett magas konjunkctúra miatt a vállalkozói oldalon is megjelent a konkurenciaharc. A felek azonban nem egyenlő erkölcsi eszközökkel harcoltak a piac megszerzéséért. A bűnözői körök gátlástalanul, a magántulajdonosok megfélemlítésével szereztek megrendelést, így hódítottak piacot. Ellenfeleik a korábbi állami alkalmazottak, titkosszolgák, katonák igyekeztek keresni a megfelelő jogi védelmet, és mivel szabályozott katonai rendszerben szocializálódtak, úgy gondolták, hogy a vagyónvédelemben is ezt a mentalitást kell alkalmazni. Átvették az

10 1997. évi CLIX. törvény a fegyveres biztonsági őrsegről, a természetvédelmi és a mezői őrszolgálatról.

11 1998. évi IV. törvény a vállalkozás keretében végzett személy- és vagyónvédelmi, valamint a magánnyomozói tevékenység szabályairól, a Személy-, Vagyónvédelmi és Magánnyomozói Szakmai Kamaráról.

12 Preambulum

őrzés-védelemmel, a rendészettel kapcsolatos szakmai szabályokat és terminológiát (például váltásparancsnok, őrutasítás). A volt bűnözők esetében viszont nem voltak szabályzók. Ezért született meg a hatalmas igény az Rtv. létrejöttével, hogy a bűnözői oldalt kiszorítva előéleti szempontból feddhetetlen, megbízható személyek vállalhassanak személy- és vagyonvédelmi tevékenységet.

1994-ben az Rtv. felhatalmazta a vagyonvédelem szabályozására a kormányt, és 1995-ben egy kormányrendelet született átmeneti rendelkezésként, ettől kezdve engedélyhez kötött a munkavégzés, és a rendelet konkrétan nevesítette az engedélyhez kötött szolgáltatásokat.

A jogalkotás azon időszakában az is kérdést jelentett, hogy kire lehetne bízni a személy- és vagyonvédelmi tevékenység felügyeletét és ellenőrzését. A rendőrség igazgatásrendészeti szolgálati ága kapta azt az igen jelentős feladatot, hogy teljes mellszélességgel kivesszi a részét a személy- és vagyonvédelmi tevékenység állami feladatainak ellátásában.

Kiemelkedik az egykori szabályozásból, hogy a rendőrség akkor és most is végzi a személy- és vagyonőri vállalkozások és természetes személyek esetében a munkavégzés engedélyezését. Ebben kiemelt szerepet kapott az előélet ellenőrzése.

A rendőrség kapta meg az első három évre a személy- és vagyonvédelmi tevékenység ellátásához szükséges vizsgáztatási jogosítványokat is. A rendőrség feladata tehát nemcsak a tevékenység ellenőrzése volt, hanem a vagyonőrök vizsgáztatása is. Főkapitányi intézkedésekben (megyei és fővárosi) szabályozták azoknak a rendőrtiszteknek a kijelölését, akik vizsgáztatási feladatokat láthattak el. A vizsga alól csak azok mentesülhettek, akik belügyi katonai képesítéssel rendelkeztek.

Itt megjegyzendő, hogy napjainkban, mivel a magánbiztonság kvázi önálló tudományággá nőtte ki magát – a legfiatalabb ág a rendészettudomány fáján (Christián, 2014b) –, így ma már a katonai-rendőri képesítéssel rendelkezők is kötelesek kiegészítő vizsgát tenni, amennyiben a magánbiztonság területére érvényes igazolványukat szeretnék meghosszabbítani.

1998-tól már az OKJ-listán szerepelt a vagyonőr szakma, és kialakultak a különböző szolgálati ágazatok. Megszűnt a különböző tulajdonformák közötti alá- és fölérendeltség. Mivel a privatizáció során a gyárak és üzemek magánkézbe kerültek, többé már nem volt állami feladat az őrzésük. A rendszerváltozást követően az állami szervek útján szolgáltatott intézményes védelem nem szűnt meg, de piacgazdasági környezetben az állami erőszakszervezet által kifejlesztett hierarchikus, permanens felügyelet már sértette volna az állampolgárok személyhez fűződő tulajdonosi jogait, ezért ez tovább nem maradhatott fenn (Christián, 2015). A jogállamisági követelményrendszer mintegy széttrökte a korábbi rendszer meghatározott kereteit.

Felhasznált irodalom

- Biztonságpiac évkönyv (2018). *A közösségépítésben rejlik a bűnmegelőzési munka ereje, interjú Hatala Józseffel, az NBT elnökével* (pp. 192–194). Biztonságpiac Kft.
- Christián L. (2010a). A bizonytalan alpra épülő ház, avagy a rendészet fogalmainak tisztázása. *Iustum Aequum Salutare*, 6(1), 175–192.
- Christián L. (2010b). Mai magyar rendészet. *Rendészeti Szemle*, 58(5), 6–21.
- Christián L. (Szerk.) (2014a). *A magánbiztonság elméleti alapjai*. Nemzeti Közszolgálati Egyetem.
- Christián L. (2014b). Két új ág a rendészettudomány fáján. In Gaál Gy. & Hautzinger Z. (Szerk.), *Rendészettudományi gondolatok* (pp. 85–91). Magyar Rendészettudományi Társaság.
- Christián L. (2015). A magánbiztonság aktuális nemzetközi trendjei, rövid hazai helyzetértékeléssel. In Gaál Gy. & Hautzinger L. (Szerk.), *Modernkori veszélyek rendészeti aspektusai. Pécsi Határőr Tudományos Közlemények*, 16. (pp. 57–63). Magyar Hadtudományi Társaság.
- Christián L. (2016). Rendőrség és rendészet. In Jakab A. & Gajduschek Gy. (Szerk.), *A magyar jogrendszer állapota* (pp. 681–707). Magyar Tudományos Akadémia Társadalomtudományi Kutatóközpont.
- Concha Gy. (1901). *A rendőrség természete és állása szabad államban*. Magyar Tudományos Akadémia.
- Czilják J. (2011). Magánbiztonsági szervezetek és a rendvédelem. Gaál Gy. & Hautzinger Z. (Szerk.), *Pécsi Határőr Tudományos Közlemények*, 12. (pp. 363–368). Magyar Hadtudományi Társaság.
- Csege Gy. (2015). Magyarországi vagyonvédelem oktatás fejlődése és kilátásai a robbantásos cselekmények kezelésének tükrében. *Műszaki Katonai Közöny*, 25(2), 173–182.
- Fábián P. (2019). *A személy- és vagyonvédelmi magánbiztonsági tevékenység jogi szabályozásának kialakulása és fejlődése*. Jegyzet. Kézirat.
- Finszter G. (2008). *A rendészeti szervek működésének jogi alapjai*. Rendőrtisztviselői Főiskola.
- Finszter G. (2013). *A rendészet elmélete és a rendészeti eszközrendszer*. Nemzeti Közszolgálati Egyetem.
- Galántai B. (2010). A polgári biztonságvédelem társadalmi integrációjának dilemmái - avagy hol tartasz magánbiztonsági szolgáltatás. In Gaál Gy. & Hautzinger Z. (Szerk.), *Pécsi Határőr Tudományos közlemények*, 11 (pp. 249–280). Magyar Hadtudományi Társaság.
- Horváth B. (1990). A civil Belügyminisztérium a jövő rendőrségéért. *Belügyi Szemle*, 28(10), 3–9.
- Karvasy Á. (1843). *A politikai tudományok rendszeresen előadva. I–III*. Streibig.
- Kulcsár K., Markója I., Petrik F., Sziujártó K. & Szilbereky J. (1985). *Jog és törvényesség*. Közgazdasági és Jogi Kiadó.
- Kocsis Gy. (1992). Privatizáció '91. In Baló Gy. & Lipovecz I. (Szerk.), *Tények könyve* (pp. 35–49). Arcanum Kiadó.
- Munkaadó Lapja (1998). *Üzemi rendészet*. 4. <https://munkaugyilevelek.hu/1998/04/uzemi-rendeszeti>

- Németh K. (2016). *Rohác-Portik per. Pro és kontra*. Publio.
- Nyári É. (2012). Bűnüldözés és bűnmegelőzés. *Hadtudományi Szemle*, 5(1), 315–320.
- Sallai J. (2019). Dr. Tóth József a rendészet és a jogtudomány jeles művelőjének élete, munkássága. *Magyar Rendészet*, 19(2-3), 207–216. <https://doi.org/10.32577/mr.2019.2-3.10>
- Szabó L. & Szigeti L. (2011). Magánbiztonság, rendészet, rendvédelem. In Gaál Gy. & Hautzinger Z. (Szerk.), *Pécsi Határőr Tudományos közlemények 12.* (pp. 407–411). Magyar Hadtudományi Társaság.
- Tóth N. Á. (2021). Rendészeti funkciótörténet, *Belügyi Szemle*, 69(7), 1149–1164. <https://doi.org/10.38146/BSZ.2021.7.4>
- Varga Cs. (Szerk.) (2011). *Aquinói Szent Tamás. A Summa Theologiae kérdései a jogról* (pp. 251–253). Szent István Társulat.

A cikkben szereplő online hivatkozások

- URL1: *Védelmi pénzt szedett a kárpátaljai rendőrezredes*. <https://karpathir.com/2018/02/16/vedelmi-penzt-szedett-a-karpataljai-rendorezredes>
- URL2: *Védelmi pénzt szedett a pozsonyi maffia Kaliňák és Počiatek vendéglőitől!* <https://parameter.sk/vedelmi-penzt-szedett-pozsonyi-maffia-kalinak-es-pociatek-vendegloitol>
- URL3: *Az olasz maffia csökkentette a védelmi pénzek összegét*. <https://uj szo.com/kulfold/az-olasz-maffia-csokkentette-a-vedelmi-penzek-osszeget>
- URL4: *Évente ezermilliárd Forint „pörög” az alvilágban*. https://www.hetek.hu/belfold/200902/balaton_i_titkok

Alkalmazott jogszabályok

1978. évi IV. törvény a Büntető törvénykönyvről
1998. évi. IV. törvény a vállalkozás keretében végzett személy- és vagyónvédelmi, valamint a magánnyomozói tevékenység szabályairól, a Személy-, Vagyonvédelmi és Magánnyomozói Szakmai Kamaráról
- 24/1998. (VI. 9.) BM rendelet a végrehajtásáról
- 2026/1960 (III. 24.) Korm. határozat az Integrált Közlekedésfejlesztési Operatív Program éves fejlesztési keretének megállapításáról
- 14/1960. (III. 24.) Korm. rendelet üzemrendészeti szervek szervezéséről
- 17/1968. (IV. 14.) Korm. rendelet az egyes szabálysértésekről
- 6/1988. (II. 12.) MT rendelet a közületi szervek rendészeti tevékenységéről
- 199/1999. (XII. 21.) Korm. rendelet a közületi szervek rendészeti tevékenységéről szóló 6/1988. (II. 12.) MT rendelet hatályon kívül helyezéséről

24/1987. (VII. 22.) MT rendelet a vagyonvédelmi tevékenységről és a magánnyomozás tilalmáról
2005. évi. CXXXIII. törvény a személy- és vagyonvédelmi, valamint a magánnyomozói tevé-
kenység szabályairól

A 1996. évi XLIII. tv. a fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálati viszonyá-
ról (Hszt.)

A cikk APA szabály szerinti hivatkozása

Rottler V. & Kovács S. (2022). A magánbiztonság kezdetei és a magyar magánbiztonsági szek-
tor fejlődése az első törvényi szintű szabályozásig. *Belügyi Szemle*, 70(3), 539–558. <https://doi.org/10.38146/BSZ.2022.3.6>